

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 04-02-2021 r.

Adam Bodnar

VII.7034.10.2020.AMB

**Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki**

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi dotyczące odmowy udostępnienia kandydatom do stopnia doktora habilitowanego nagrań z posiedzeń komisji habilitacyjnych. Kandydaci, mając wątpliwość co do rzetelności protokołu z przebiegu posiedzenia komisji habilitacyjnej, zwracają się o udostępnienie im stosownych nagrań. Uczelnie często odmawiają, argumentując swoją odmowę w różny sposób.

Uczelnie wskazują m.in., że sporządzony protokół wiernie odzwierciedla przebieg posiedzenia komisji habilitacyjnej i w związku z tym brak jest podstaw do udostępnienia nagrania. Z innych uzasadnień podobnych decyzji wynika, że w ocenie uczelni nagranie nie stanowi dokumentu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.; dalej jako: k.p.a.) oraz że jest ono jedynie materiałem wewnętrznym, technicznym, pomocniczym, pozbawionym waloru oficjalności i służącym wyłącznie do przygotowania protokołu. Zdarza się, że pomimo złożenia przez kandydata wniosku o udostępnienie nagrania zostaje ono zniszczone. Pragnę zauważyć także, że jeden z sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, który w praktyce zajmuje się rozpoznawaniem m.in. spraw dotyczących

awansu naukowego, podczas szkoleń sugerował, aby nagrania z posiedzeń komisji habilitacyjnych niszczyć, tak by uniknąć ewentualnych dalszych problemów¹.

W mojej ocenie odmowa udostępnienia kandydatowi do stopnia nagrania z posiedzenia komisji habilitacyjnej w sposób nieuprawniony prowadzi do ograniczenia zasady jawności postępowania, tj. zasady, która w szczególności w postępowaniu przed organem pierwszej instancji w postępowaniu awansowym powinna znajdować jak najszersze zastosowanie i ma ujemny wpływ na możliwość obrony praw kandydatów. Kandydat do stopnia jest stroną postępowania awansowego i przysługuje mu prawo do dostępu do akt sprawy. W związku z tym, że problematyka dostępu strony do akt postępowania habilitacyjnego nie jest przedmiotem regulacji ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.; dalej jako: p.s.w.n.), w tym zakresie na mocy art. 178 ust. 3 p.s.w.n. odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy k.p.a.² Zgodnie zaś z art. 73 § 1 k.p.a. strona ma prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania. Specyfika naukowych postępowań awansowych nie uzasadnia wyłączenia bądź stosowania z modyfikacjami art. 73 § 1 k.p.a. na etapie postępowania przed organem pierwszej instancji.

Ustawodawca nie zdefiniował pojęcia akt sprawy, niemniej przyjmuje się, że „[a]kta sprawy to dokumentacja zgromadzona w toku postępowania przed określonym organem, stanowiąca cały zebrany w danej sprawie materiał dowodowy (całość materiałów postępowania), a zatem pisma strony, adnotacje, protokoły, dokumenty (pisma, notatki, wypełnione formularze, plany, fotokopie, rysunki itp.), zawierająca dane istotne dla rozpatrzenia i rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, odnoszące się do strony, jej pozycji procesowej i toku postępowania” (H. Knysiak-Sudyka [w:] A. Cebera, J. G. Firlus, A. Gołęba, T. Kielkowski, K. Klonowski, M. Romańska, H. Knysiak-Sudyka, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2019, LEX/el.; por. też: wyrok NSA z 7 sierpnia 2012 r., sygn. akt II GSK 1054/11). Z kolei Wojewódzki Sąd

¹ K. Dziubka, *Mówił o Andrzej Dudzie, że "zglupiał", radził "niszczyć nagrania". Po materiale Onetu ważny sędzia będzie się tłumaczył*, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/mowil-o-andrzeju-dudzie-ze-zglupial-radzil-niszczyc-nagrania-po-materiale-onetu-wazny/kqffnsw>, data dostępu: 3.02.2021 r.

² Analogiczne rozwiązanie znajdowało się w art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.).

Administracyjny w Łodzi w wyroku z dnia 8 maja 2013 r. (sygn. akt III SA/Łd 293/13) przyjął, że podlegającym udostępnieniu na podstawie art. 73 § 1 k.p.a. elementem akt sprawy jest nagranie z przebiegu egzaminu na prawo jazdy.

Należy zatem stwierdzić, że również nagranie z przebiegu posiedzenia komisji habilitacyjnej, na podstawie którego przygotowany jest protokół z posiedzenia komisji stanowi element akt sprawy. Pragnę podkreślić, że **zapoznanie się z takim nagraniem może w niektórych przypadkach stanowić istotny i jedyny dowód mogący przyczynić się do ochrony praw habilitanta**, w szczególności, gdy kwestionuje on zupełność i prawidłowość sporządzenia protokołu. W orzecznictwie sądowym podkreśla się, że bez znajomości zawartości akt obywatel nie może bronić swoich praw (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 października 2018 r. sygn. akt I OPS 1/18). Nagrania są w tym świetle niejednokrotnie fundamentalnym elementem zatem realizacji podstawowych praw obywatelskich.

Praktyka wskazuje jednak, że uczelnie dokonują odmiennej i niekorzystnej dla habilitantów wykładni przepisów. Z tej przyczyny uważam, że kwestia możliwości dostępu do nagrań z posiedzeń komisji habilitacyjnych powinna być uregulowana w ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* wprost.

Dlatego, działając na podstawie art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie działań w celu skorygowania opisanej wadliwej praktyki bądź podjęcie inicjatywy legislacyjnej w celu nadania skuteczności prawom obywateli, które w obecnym stanie prawnym są negowane. Uprzejmie proszę Pana Ministra o poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku.

Z poważaniem

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/